

31971L0347

25.10.1971

URADNI LIST EVROPSKIH SKUPNOSTI

L 239/1

DIREKTIVA SVETA
z dne 12. oktobra 1971
o približevanju zakonodaje držav članic, ki se nanaša na merjenje hektolitrske mase žita
(71/347/EGS)

SVET EVROPSKIH SKUPNOSTI JE

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti in zlasti člena 100 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora ⁽²⁾,

ker se instrumenti in metode, ki jih države članice uporabljajo za merjenje hektolitrske mase žita, razlikujejo in neposredno vplivajo na delovanje skupnega trga; ker bo približevanje zakonodaje na tem področju omogočilo trgovanje ne le z žitom, ampak tudi z merilnimi instrumenti;

ker je zato priporočljivo, da se opredeli posebna karakteristika, ki se označi kot „hektolitrsko maso žita EGS“, in se določijo tehnične zahteve, katere morajo izpolnjevati etalonski instrumenti, ki se uporabljajo za določanje te referenčne vrednosti;

ker so merilni instrumenti, katerih točnost se določi glede na točnost etalonskih instrumentov in so bili pregledani, kakor predvideva Direktiva Sveta z dne 26. julija 1971 ⁽³⁾ o približevanju zakonodaje držav članic, ki se nanašajo na merilne instrumente in metode meroslovne kontrole, zadostno zagotovilo za upravičenost njihove zakonite uporabe v vseh državah članicah; ker se torej takšni merilni instrumenti lahko tržijo po vsej Skupnosti;

ker je v trgovanju med državami članicami treba prepovedati merjenje hektolitrske mase žita v skladu z različnimi predpisi in praksami, ki so trenutno v veljavi v Skupnosti; ker se bodo z izključno in obvezno uporabo hektolitrske mase v vseh državah članicah v trgovanju znotraj Skupnosti preprečili spori glede tega načina merjenja,

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Ta direktiva ureja:

- (a) opredelitev karakteristike žita, ki se označuje kot „masse à l'hectolitre CEE“, „EEG natuurgewicht“, „EWG-Schüttdichte“, „peso ettolitrico CEE“, „EEC standard mass per storage volume“ (hektolitrsko masa EGS);
- (b) zahteve za tehnično konstrukcijo in uporabo referenčnega etalonskega instrumenta, ki se uporablja za določanje hektolitrske mase;
- (c) pogoje, katere morajo izpolnjevati delovni instrumenti, ki se uporabljajo za merjenje hektolitrske mase EGS.

⁽¹⁾ UL C 63, 28.5.1969, str. 27.

⁽²⁾ UL C 4, 14.1.1969, str. 4.

⁽³⁾ UL L 202, 6.9.1971, str. 1.

Člen 2

1. Hektolitrska masa EGS je razmerje med maso, izraženo v kilogramih, in prostornino, izraženo v hektolitrih, ki se za vse vrste žita določi z merjenjem z instrumentom in po metodi, ki sta v skladu z določili te direktive.

2. „Referenčna“ hektolitrska masa EGS je hektolitrska masa EGS, ki se določi z merjenjem z etalonskim instrumentom Skupnosti ali z nacionalnim etalonskim instrumentom, konstruiranim in uporabljačim se v skladu s poglavjema I in II Priloge I.

3. Referenčna hektolitrska masa EGS je izražena v kilogramih na hektoliter do dveh decimalnih mest natančno.

Člen 3

1. Etalonski instrument Skupnosti je deponiran pri Meroslovni službi Zvezne republike Nemčije. Nacionalni etalonski instrumenti se v skladu s Prilogo I najmanj na vsakih deset let preverijo glede na etalonski instrument Skupnosti in se s prenosnim etalonskim instrumentom enakega tipa ustrezno naravnajo.

2. Prenosni etalonski instrument je instrument brez tehtnice, ki pa ima drugače popolnoma iste značilnosti kakor etalonski instrument Skupnosti ali nacionalni etalonski instrumenti.

Člen 4

1. V trgovinske namene se lahko izraz hektolitrska masa uporablja samo za označevanje karakteristike žita, izmerjene z instrumenti, ki ustrezajo zahtevam te direktive.

2. Za trgovino z žitom med državami članicami je lahko karakteristična označena hektolitrska masa samo zgoraj opredeljena hektolitrska masa EGS.

Člen 5

Merilni instrumenti, ki se pri trgovanju uporabljajo za določanje hektolitrske mase žita EGS, morajo izpolnjevati zahteve Priloge II.

Biti morajo predmet podelitve homologacije EGS in prve overitve EGS.

Konstruirajo in uporabljajo se v skladu s pogoji, ki so navedeni na certifikatu EGS-homologacije.

Nositi morajo oznake in znake EGS.

Člen 6

Nobena država članica ne sme zavrniti, prepovedati ali omejiti dajanja na trg ali začetka uporabe merilnih instrumentov za določanje hektolitrske mase EGS, če takšni instrumenti nosijo oznako EGS-homologacije in oznako prve overitve EGS.

Člen 7

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, v osemnajstih mesecih od notifikacije te direktive in o tem takoj obvestijo Komisijo.

2. Države članice predložijo Komisiji besedila temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 8

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Luxembourg, 12. oktobra 1971

Za Svet

Predsednik

L. VIGLIANESI

PRILOGA I

ETALONSKI INSTRUMENTI ZA MERJENJE HEKTOLITRSKE MASE ŽITA

I. KONSTRUKCIJSKE ZAHTEVE

1. Etalonske instrumente sestavljajo prostorninska mera, polnilna naprava, strgalna naprava, tehtnica in polnilna posoda.

Vsi deli instrumentov so solidno in skrbno konstruirani; vse površine, ki pridejo v stik z žitom, so gladke in izdelane iz obstojne kovine, denimo iz medi ali nerjavnega jekla, ki je dovolj debelo, da med normalno uporabo ohrani svojo obliko.

2. **Prostorninska mera**

- 2.1 Prostorninska mera ima obliko pokončnega, okroglega valja; njegov zgornji rob je ravno zbrušen vzdolž ploskve, ki je pravokotna na njegovo os.

- 2.2 Med polnjenjem je prostorninska mera vedno na istem mestu pod polnilno napravo.

- 2.3 Nad prostorninsko mero, ki je v položaju polnjenja, je pritrjen polnilni obroč, nameščen vzdolž iste osi in ima isti notranji premer kakor prostorninska mera. Rezilo strgala se z rahlim razmikom premika med tema dvema deloma.

3. **Polnilna naprava**

- 3.1 Polnilno napravo sestavlja vsipni lijak, ki je opremljen z zapiralno napravo in regulirno napravo.

- 3.2 Vsipni lijak ima obliko odsekanega stožca, na katerega je zgoraj pritrjen valjasti del, spodaj pa konična praznilna šoba z zapiralom.

- 3.3 Vsipni lijak je pritrjen tako, da je njegova os v položaju polnjenja navpična in sovpada z osjo prostorninske mere.

- 3.4 Regulirna naprava ima natančno določen profil. Štrli navzdol v praznilno šobo, njena lega pa je nastavljiva v navpični smeri. Njena os sovpada z osjo vsipnega lijaka.

4. **Strgalna naprava**

- 4.1 Strgalno napravo sestavljajo strgalno rezilo, vodilo in vlečna naprava.

- 4.2 Strgalno rezilo je ploščato, vodoravno in med uporabo ohrani svojo obliko.

- 4.3 Vodilo omejuje strgalno rezilo tako, da se premika med spodnjim robom polnilnega obroča in zgornjim robom prostorninske mere.

- 4.4 Vlečna naprava zagotavlja, da se rezilo strgala nenehno premika skozi zrnje.

- 4.5 Po polnjenju in tehtanju prostorninske mere se odvečno zrnje na rezilu strgala v polnilnem obroču zbira v posebni posodi.

5. **Tehtnica**

- 5.1 Prostorninska mera, ki je napolnjena z žitom, se stehta na enakoramni tehtnici z zmogljivostjo 50 kg.

5.2 Masa tehtalne ploščadi tehtnice je uravnotežena s prazno prostorninsko mero.

6. Montaža

6.1 Različni deli instrumenta razen prostorninske mere in tehtnice so pritrjeni na stojalo, tako da je zgornji rob prostorninske mere v položaju za polnjenje vodoraven.

6.2 Stojalo instrumenta je opremljeno z najmanj 500 mm dolgo svinčniško vrvico ali z libelo. Če je zgornji rob prostorninske mere v položaju za polnjenje vodoraven, mora biti ta naprava med referenčnimi oznakami.

7. Mere nekaterih sestavnih delov

Prostorninska mera

Notranji premer	295 mm ± 1 mm

Prostornina	20 l ± 0,01 l

Razdalja med notranjo steno dna mere in spodnjim robom konične praznilne šobe na spodnji strani vsipnega lijaka	500 mm ± 2 mm

Razdalja med rezilom strgala in robom prostorninske mere	0,5 mm ± 0,2 mm

Polnilni obroč

Notranji premer	295 mm ± 1 mm

Vsipni lijak

Dolžina osi zgornjega valjastega dela	120 mm ± 2 mm

Dolžina osi stožčastega dela	240 mm ± 1 mm

Dolžina osi spodnje konične praznilne šobe	80 mm ± 0,5 mm

Skupna dolžina osi lijaka	440 mm ± 3 mm

Notranji premer zgornjega valjastega dela	390 mm ± 1 mm

Notranji premer konične praznilne šobe	

Na vrhu (g')	84,5 mm ± 0,5 mm

Na dnu (g'')	86,5 mm ± 0,5 mm

Razlika g'' – g'	2 mm ± 0,5 mm

Regulirna naprava

Premier droga	11 mm ± 0,2 mm

Polmer grla	16 mm ± 0,5 mm

Višina valjastega dela	5 mm ± 0,5 mm

Premier valjastega dela	33 mm ± 0,2 mm

Strgalna naprava

Masa vlečne uteži	5 kg ± 0,1 kg

Polnilna posoda

Prostornina do roba	24 l ± 0,1 l

8. Slika

Etalonski instrument je prikazan na priloženi shemi.

II. NAVODILA ZA OBRATOVANJE

Žito, ki ga merimo, mora biti očiščeno in imeti približno temperaturo okolice. Biti mora posušeno na zraku, to je v higroskopskem ravnotežju z zrakom okolice. V ta namen se žito pred prenosom razprostre v tanki plasti in pusti nemoteno ležati približno deset ur. Relativna vlaga zraka okolice ne sme presegati 60 %.

Hektolitrska masa je odvisna od količine uporabljenega žita in od načina, kako je preneseno v vsipni lijak. Zato sledimo naslednjemu postopku:

Prostorninsko mero 1 (glej priloženo shemo) postavimo v položaj za polnjenje, tako da njena os sovпада z osjo polnilnega obroča 2 in vsipnega lijaka 3, in prestavimo ročico 15, tako da z blokirnim drogom 16 blokiramo omenjeno mero. Rezilo strgala 9 premaknemo v začetni položaj in ga z ročico 12 blokiramo. Stojalo 20 naravnamo z nožnimi vijaki 19, tako da je zgornji rob prostorninske mere 1 med polnjenjem v vodoravnem položaju.

Sedaj damo v polnilno posodo (ni na shemi) 24 litrov žita in jo, potem ko smo se prepričali, da je zapiralna naprava 4 konične praznilne šobe 8 zaprta, prekucnemo v vsipni lijak 3. Nato s potegom zapaha 5 odpremo zapiralno napravo 4 (ki jo kavelj 6 drži v odprtem položaju) in pustimo, da se žito vsipa v prostorninsko mero 1, ki stoji na vozičku 14. To vsipanje je pred zunanjimi vplivi zavarovano z ovratnikom 2a. Opornik 14a preprečuje, da bi se deformirale tračnice, po katerih potujejo kolesa vozička 14.

Odvečno zrnje (približno 4 litri), ki je bilo vsuto v lijak 3, da bi zagotovili enakomerno polnjenje prostorninske mere 1, ostane, ko je mera popolnoma polna, v polnilnem obroču 2. To odvečno zrnje ločimo od vsebine prostorninske mere 1 tako, da odpremo zapah 12, uležajen na gredi, pritrjeni na prečnik 11, s čimer sprostimo rezilo strgala 9. Sprednji rob rezila strgala 9, ki se sproži z vlečno utežjo 13, je dovolj oster, da odreže zrna na robu prostorninske mere 1, ki bi lahko preprečila pravilno strganje. Ko doseže rezilo strgala svoj končni položaj, s pomočjo ročice 15 umaknemo prostorninsko mero 1, ki stoji na vozičku 14, odstranimo mero z vozička, jo postavimo na tehtnico in stehamo njeno vsebino do ± 5 g natančno.

Rezilo strgala 9 potegnemo nazaj v izhodiščni položaj, tako da odvečno zrnje, ki leži na rezilu, pade v posodo 17; morebitna izgubljena zrna usmerja v posodo plašč 18. Potem ko smo z vrtenjem ročnega kolesa 4a sprostili kavelj 6, zapremo zapiralno napravo 4.

Če je treba na istem vzorcu opraviti še kako merjenje, moramo zrnje iz prostorninske mere temeljito premešati z zrnjem iz posode.

Da bi dobili hektolitrsko maso v kg/hl, delimo vrednost N, ki jo kaže tehtnica, z 0,2 hl.

III. PREVERJANJE IN NARAVNAVANJE

1. Mere in prostornine

Mere in prostornine iz točke 1.7 se preverjajo z instrumenti ustrezne točnosti.

2. Preverjanje delovanja

Nacionalni etalonski instrumenti se preverijo na etalonskem instrumentu Skupnosti in ustrezno naravnajo s prenosnim etalonskim instrumentom.

- 2.1 Za to preverjanje se uporabi čista pšenica vrste Manitoba, katere zrna so približno okrogla. Pšenica mora imeti hektolitrsko maso najmanj 80 kg/hl in mora biti v higroskopičnem ravnotežju z zrakom okolice. V skladu z navodili iz točke II se opravi šest merilnih operacij. Če P označuje etalonski instrument, ki ga preverjamo, in N etalonski instrument EGS, se meritve opravijo takole:

Primerjava št.	1	2	3	4	5	6
Zaporedje instrumentov	NP	PN	NP	PN	NP	PN

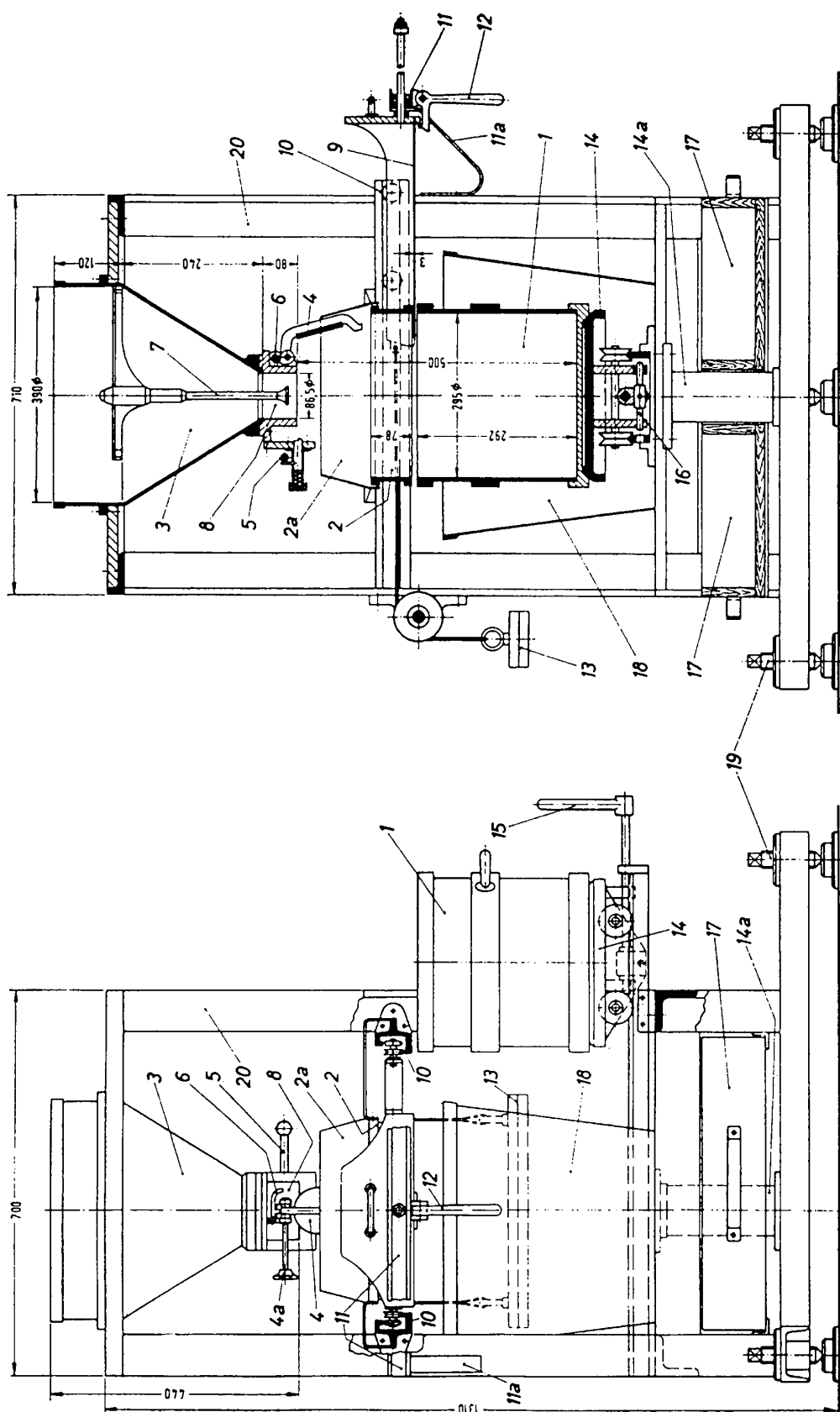
- 2.1.1 Razlike med posameznimi vrednostmi, ki jih da P, in njihova srednja vrednost ne smejo presežati ± 10 g.
- 2.1.2 Pogrešek instrumenta je razlika med srednjo vrednostjo šestih razbirkov, ki jih da P, in srednjo vrednostjo šestih razbirkov, ki jih da N. Največji dopustni pogrešek je ± 10 g.
- 2.1.3 Če so največji dopustni pogreški, ki so navedeni v točkah 2.1.1 ali 2.1.2, presežene, je to morda zato, ker zrnje še ni dovolj homogeno; torej ga moramo pustiti razprostrto v merilnem prostoru še približno nadaljnjih deset ur, nato preverjanje, opisano v točki 2.1, ponovimo.
- 2.1.4 Če je presežen samo največji dopustni pogrešek iz točke 2.1.2, je treba naravnati instrument.
- Razbirki, ki jih daje instrument, se lahko spreminjajo s premikanjem regulirne naprave 7 navzgor ali navzdol.
- Regulirna naprava 7 se odstrani in preverjanje, opisano v točki 2.1, se ponovi.

3. Tehnica

- 3.1 Pri bremenih med 10 in 20 kg pogrešek tehtnice ne sme preseči $\pm 0,01$ % bremena.
- 3.2 Vsota pogreškov uporabljenih uteži ne sme preseči $\pm 0,02$ % njihove nazivne mase.

Legenda k priloženi risbi

1. Prostorninska mera	11. Prečnik in opornik 11a
2. Polnilni obroč in ovrtnik 2a	12. Zapah za rezilo strgala
3. Vsipni lijak	13. Vlečna utež
4. Zapiralna naprava in ročno kolo 4a	14. Voziček in opornik za tire 14a
5. Zapah za zapiralno napravo	15. Ročica za voziček
6. Kavelj za zapiralno napravo	16. Blokirni drog
7. Regulirna naprava	17. Posoda
8. Konična praznilna šoba	18. Plašč
9. Rezilo strgala	19. Nožni vijaki
10. Vodilo rezila strgala	20. Stojalo

PRILOGA II

MERILNI INSTRUMENTI, KI SE UPORABLJAJO ZA DOLOČANJE HEKTOLITRSKE MASE ŽITA EGS

1. Merilni instrumenti, ki se uporabljajo za določanje hektolitrske mase žita EGS, imajo naslednje lastnosti:
    - (a) zasnovani in izdelani so tako, da zagotavljajo zadovoljivo ponovljivost in obnovljivost meritev;
    - (b) največji dopustni pogrešek hektolitrske mase je plus ali minus pet tisočink rezultata, ki ga da etalonski instrument;
    - (c) največji dopustni relativni pogrešek prostornine uporabljene posode je plus ali minus dve tisočinki;
    - (d) največji dopustni relativni pogrešek tehtnice za tehtano količino je plus ali minus ena tisočinka;
    - (e) razlika med posameznimi rezultati za določeno žito in srednjo vrednostjo hektolitrske mase, ugotovljeno na podlagi šestih zaporednih meritev, ni večja od plus ali minus treh tisočink takšne srednje vrednosti.
  2. Vsak instrument ima dobro vidno napisno tablico, na kateri so s čitljivimi in neizbrisnimi črkami napisani naslednji podatki:
    - (a) znak odobritve tipa EGS;
    - (b) identifikacijska oznaka ali ime proizvajalca;
    - (c) proizvajalčev opis, če obstaja;
    - (d) identifikacijska številka in leto izdelave;
    - (e) nazivna prostornina prostorninske mere in navodila za obratovanje ali sklicevanje na navodila za obratovanje.
-